

SIMON JUDIT

Színpadon a 66. szonett

Kritika

A temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház jellemzője a kultúrák egymásba fonódása, egyebek mellett ennek is köszönheti népszerűségét a szórványban működő teátrum. No meg a korszerű, mindig aktuális színházi nyelvnek, melyen megfogalmazódnak az előadásai. Fontos, a közösséget, a társadalmat, az egyént foglalkoztató és ezeknek tükröt tartó előadásaikkal a temesváriak a fesztiválon túl számos erdélyi városban is megmutatkoznak. Váradon is fontos lenne látni produkcióikat, megismerkedni azzal a sajátos, mégis univerzális színházzal, amely rájuk jellemző.

Ezt az évet is különleges előadással indították, mely felkavaráró és gyönyörű, amilyen a vers maga. Shakespeare és a világ, egymásba fonódva. Kokan Mladenović és a temesvári színművészek megrázóan mutatják be, hogy bár az idők változnak, a vágyak, az érzelmek, a jóság és gonoszság örökkévalók.

„Fáradt vagyok, ringass el, ó, halál: / Az érdem itt koldusnak született / És hitvány Semmiségre pompa vár / És árulás sújt minden szent hitet // És Becsületet rút gyanú aláz / És szűz Erényt a gaz tiporni kész / És Tökéletest korcs utód gyaláz / És Érc-erőt ront béna vezetés // És Észre láncot doktor Balga vet / És Hatalom előtt néma a Szó / És Egyszerű kap Együgyű nevet / És Rossz-kapitány rabja lett a Jó. // Fáradt vagyok; jobb volna sírba mennem: / Meghalnék, csak ne hagynám el szerelmem!” (Szabó Lőrinc fordítása)

A fenti szonettre alapoz a *Shakespeare, Sonnet 66* előadás, így, angolosan írva. Mert Shakespeare és a szerb Kokan Mladenovićnak a temesvári magyar színészekkel készült előadása univerzális. Olyan, mint Shakespeare, mindenki-

SIMON JUDIT újságíró, kritikus (1956, Nagyvárad). A Majomsziget, a Bihari Napló, az Erdélyi Napló, a Brassói Lapok, majd a Krónika munkatársa. 2002 óta az Erdélyi Riport újságírója. MŰRE NÍVÓDÍJAS (1993).

hez szól és mindenkinek tükröt tart. A kornak, amelyben élt, és amelyben élünk. Az előadás egésze olyan, mint a vers maga, feszes, tömör, többsíkú, nagyszerű, tiszta színházi nyelven megfogalmazva, izgalmas, mégis könnyen megfejthető jelkép-rendszerben. Katartikus a maga egységében, kiszámítottságában, szépségében. Oratórium megrázó zenével és szuggesztív, nagyszerű koreográfiával, különleges jelmezekkel.

Prológussal indul (Szabó Lőrinc fordítása), epilógussal zárul (egy új fordítás, vélhetően kortárs szerzőtől) az előadás, s a kettő között az elektronikus számolt időben (az óra a minimalista díszlet része) élet, halál, szerelem, pénz, hatalom és hatalmas-kodók, szolgák és szolgalelkűek,

háborúk és alig-békék. A vers az egyetlen szöveg, angolul és magyarul, minden sora egy jelenet, minden sora egy kor vagy korszak, s egyben Shakespeare-hős. Othello, III. Richárd, Macbeth, Puck, Rómeó és Júlia, Titus Andronicus ismerősek és felismerhetők. Itt vannak, velünk élnek. Itt van Hamlet is, a koponyával, megválaszolatlan kérdéseivel. Az önkény és a szerelem, az élet és a halál, a gyilkos és az áldozat, a király és a szolga tragédiája, a mindenkori társadalom drámája, ha tagjainak a lázadását meg lehet törni, hogy magányosak legyenek a hősök, és mindig akad udvartartás a hatalmasoknak.

A 20. és 21. század tragédiái, az átlagember tehetetlensége, megalkuvása, ostobasága és nagyszerűsége, a hatalmasok, hatalmaskodók, diktátorok, bankok és bankárok béklyóiban. Az élni és túlélni mibenléte, az együvé tartozás kényszere és kénytelensége, a reménytelenség és a remény, a fogyó idő szomorúsága mind benne van az egyre fogyó hatvanhat percben.

Elfogy a levegő is, a rohanásban észre sem vevődik, hogy elpusztul a környezet. Holokauszt és menekültválság, agresszió, asszonyok meggyalázása, Európa-léggömb, de bélyeggé válhatnak a csillagok, ha lekerülnek róla, horogkeresztté a kereszt, ártalmassá a művészet. A legkisebb részlet is tele drámaisággal, feszültséggel. A fekete-fehéret a hús színe töri meg, finoman, mégis tragikusan. A spanyolgallér és a meggyalázott testek megrázó kontrasztja. Észrevétlenül kerülnek le a ruhák, olyan észrevétlenül, ahogy a méltóság veszhet el az önkény nyomása alatt.

A pusztítás és pusztulás oratóriuma lenne Mladenović víziója, de mégsem az. Mert jön a szárnyas kobold, talán Puck személyesen, elmondja a szonett nagyon mai változatát, aztán szelfit készít egy szép nővel, mert az élet mégis szép, s viszi tovább a szerelem.

Fájdalmas, felkavaró és gyönyörű a temesváriak *Shakespeare, Sonnet 66* előadása. A zene, a koreográfia, a dramaturgia pontosan lekottázott, egymást és az előadást szolgálja.

Mindez a nagyszerűség a színészen múlik, akik úgy tudnak jelen lenni, mozogni, élni és átélni a színpadon, hogy egyetlen pillanatig sem engedik el a nézőt, akit a rendező belekomponált az előadásba. Mert hogy rólunk szól ez az egész: jószágunkról, gonoszságunkról, életünk-ről, társadalmunkról, gyarlóságainkról és nagyszerűségünk-ről. Rajtunk múlik a lenni vagy nem lenni. Talán megérdemeljük Shakespeare-t.

Temesvári Csiky Gergely Színház
Shakespeare, Sonnet 66

Rendező: KOKAN MLADENOVIC

Dramaturg: GÓLI KORNÉLIA

Koreográfus: ANDREJA KULESEVIC

Zeneszerző: IRENA POPOVIC

Díszlettervező: MARIJA KALABIC

Jelmeztervező: TATJANA RADIŠIC

Rendezőasszisztens: SZERDA ZSÓFIA

Játsszák: ASZALOS GÉZA, BALÁZS ATTILA, BANDI ANDRÁS ZSOLT, BORBÉLY B. EMÍLIA, CSATA ZSOLT, ÉDER ENIKŐ, HORVÁTH ANNA, KISS ATTILA, KOCSÁRDI LEVENTE, LŐRINCZ RITA, MAGYARI ETELKA, MÁTYÁS ZSOLT IMRE, MOLNÁR BENCE, MOLNOS ANDRÁS CSABA, SIMÓ EMESE, TAR MÓNKA, TOKAI ANDREA